

»Klassresan. Man tänker sig den som att åka från ett ställe och kliva av på ett annat där du har det bättre.

Men det är ju inte så. På det nya stället finns allt det där som drev dig dit, men du känner dig inte hemma.«

Han tjänar 40 000 kronor om dagen.

Är kriminolog, TV-profil och bästsäljande författare.

Men **LEIF GW PERSSON** kämpar fortfarande med sin bakgrund. Den 13 september kommer hans självbiografiska roman om klassresan.

TEXT OSKAR EKMAN FOTO SARA MAC KEY

I edsen att jag är sen. Jag har ätit lunch med PC Jersild, som är en av mina gamla favoriter. Ni vet författaren. Det var trevligt långt över förväntan...
Leif GW Persson kränger av sig den blå linnekavajen och drar en flaska mineralvatten ur kylen. Blänger på mig och fotografen med okynnig min.
– Visste ni att jag har ägt hela den här fastigheten en gång i tiden. För det här skulle väl handla om min klassresa...?
Han skrockar.

– Jodå. Jag köpte huset tillsammans med två kamrater på 80-talet. Sedan kom fastighetskraschen och vi sålde vidare till kommunen. Omkring 2005 blev det bostadsrättsförening och jag blev uppringd av någon som upptäckte att jag hade ägt huset. Så jag köpte tillbaka några av lägenheterna. En till mig själv, en till en dotter och en i reserv.

Under vår väntan på professorn har vi hunnit med en rätt grundlig brottsplatsundersökning av hans arbetslägenhet, en tvårummare med kök på övre delen av Östermalm i Stockholm.

Vardagsrummets långvägg upptas av en bokhylla med de egna böckerna i olika upplagor och på olika språk. Längst ner en rad mappar märkta med saker som »Gamla mord och kalla fall« och »Brev från dårar, psykopater och vanligt folk«. På skrivbordet trängs en påslagen dator med ett berg av skrynkliga taxikvitton och en ask hagelpatroner. Halvtom.

Assistenten Gabriella har upprepade gånger varnat för att hennes chef just nu kan vara lite... brysk. Men det beror helt på den stora arbetsbelastningen, förklarar hon. De är mitt i inspelningen av tv-serien Sommarmord, och vi ska »absolut inte ta det personligt«.

Det visar sig att kriminologen och den bästsäljande författaren tvärtom är på sprudlande berättarhumör när han slår sig ner vid köksbordet med lasglasögonen nerkrattade i den grå kaluften. Vi börjar prata om Rädda Barnens siffror som berättar att barnfattigdomen i Sverige nu tydligt vänt uppåt igen efter många års minskande.

Men vad är fattigdom? En familj som uppbrår mobiltelefoner och unnar sig chips till fredagsmyset får väl skylla sig själva, heter det i vissa kretsar.

– Efffhhh...

Leif GW Persson skakar på huvudet. Börjar varje mening med sin riksända grymtning, som verkar trotsa själva den mänskliga fysionomin genom att vara in- och utandning på samma gång.

– Jag bor på en gård utanför Gnesta. När jag åker in till Ica står de där. Dottern är 11 år och väger 120 pannor, mamman väger 180, pappan 240. Den 7-åriga sonen närmast sig 100 kilo! De ser ut som fyra michelingubbar när de köper ostbågar och pizza och hyr sina videofilmer. Då tänker jag att »ni är fan döda om 10 år«. Det är fattigdom! Det finns inga rika eller tänkande människor som lever det livet. Du kan mäta fattigdom enligt bmi-index. På den gamla tiden var du finare ju fetare du var. Idag ser rika människor ut som vinthundar, de har personlig tränare och kan hålla sig smärta och äta rätt.

– Jag är själv småfet, men det beror på att jag inte är någon fullgången människa, jag kämpar med min egen bakgrund. Man kan ju inte säga att de här familjerna håller på att svälta ihjäl, men egentligen är det precis vad de gör. De har ersatt allt liv med ätande.

»Michelingubbar.« »Fruentimmer som ser ut som lappugglor i ansiktet« när de kommer in till polisstationen för att göra den anmälan om hustrumisshandling de snart kommer att dra tillbaka...

Leif GW Persson talar konsekvent på det viset. Vilket vore direkt anstötligt om han inte samtidigt bäddade in vanvördigheterna i sin typiskt lakoniska högsvenska. Och om inte rösten också rymde tydlig medkänsla och... irritation.

– Ta en ung människa som växer upp i extrem överklass och jämför med någon som växer upp i andra änden. För den senare är det kanske tre gånger högre risk att hamna i polisens register, med en lika förhöjd offerrisk.

Han ser ner i bordet. Några sekunders tystnad.

– När man träffar många av dem som råkat värst ut, både som offer och som gärningsmän, då inser man att de levat ganska tuffa liv. Och om en unge har råkat ut för något så vet sådana som jag att det är föräldrarna man ska börja titta på. Eller syskonen eller kanske någon granne. Du ska inte leta efter en gubbe med stora hörntänder och lång slängkappa, då är du illa ute.

Och karaktären i de brott som begås mot barn – har den förändrats över tid?

– Nej, det området är inte föremål för någon större kriminell kreativitet. Men jag inbillar mig att omfattningen måste ha minskat i det längre perspektivet eftersom barnaga faktiskt är borttaget från schemat i nio familjer av tio. När jag växte upp var det en del av vardagen att du åkte på en smäll så fort en vuxen tyckte att du betett dig fel. Jag har sex ungar och jag har aldrig höjt en hand mot dem, knappt ens rösten.

Leif GW Perssons egna föräldrar var i sammanhanget typiska för sin tid. De gav sonen stryk när de tyckte det behövdes, även om mamman – som var en »mer viskös typ« – var snabbare att ta till nävarna än pappan.

Gustav Persson, född 1913, har en viktig betydelse i berättelsen om Leif Gustav Willy Perssons klassresa. Far och son torde många gånger ha passerat just detta hus i början av 50-talet. Familjen bodde under en tid på Gärdet ett stenkast härifrån och de långa söndagspromenaderna gick neråt Karlaplan.

Vid ett tillfälle passerar de också Östra Real. Leif blir rädd av anblicken, byggnaden känns hotfull. Det blir inte bättre när pappan säger att just i detta »läroverk« ska han gå, eftersom han ska »bli ingenjör«.

– Jag måste ha varit 5 år då. Den enda värk jag kände till var ont i magen och örsprång.

Båda föräldrarna hade klassisk arbetarbakgrund, sprungna ur olika norrländska bruksorter. Mamma var hemmafru som städade extra hemma hos rika familjer, pappa timmerman och grovarbetare.

– Pappas arbete bestämdes av konjunkturen. Fick han välja så föredrog han att slå i spik framför att gräva diken, men det var markanden som avgjorde. Jag minns mycket tydligt hur jävla sönderarbetad han var, han slet ut sig på det där mycket bokstavliga viset. Jag tänker tidigt att så här vill jag inte leva, och han tänker det dessutom åt mig: »Så här ska du inte behöva ha det«. Mina föräldrar väljer alltså att kosta på mig. På den tiden fick man betala själv om man skulle gå i läroverket, och det var en märkvärdighet om en arbetarunge tog studenten.

Det är just i läroverket, kring 10-årsåldern, som Leif upptäcker familjens klassstillhörighet.

– Det var inte så att jag svalt, det vore fånigt, min mamma var dessutom en första klassens kokerska. Det jag saknade var det andra... Hemma hos mina kamrater fördes intellektuella samtal vid middagsbordet, om allt mellan himmel och jord. Barnen fick prata med mat i mun och hänga med armarna på bordet. Mina föräldrar hade aldrig läst en bok!

Vid den här tiden har familjen Persson flyttat ner till stadsdelen Vasastan.

– Jag blir naturligtvis ängslig av att mina kamrater har det så mycket bättre än jag.

Leif GW Persson tar en klunk vatten och ler åt minnet.

– Så jag får idéer om att min mamma, pappa, syster och jag ska flytta till andra sidan Odengatan. Från »Sibirien« till Lärkstån. Från en liten trea till en jättestor sjurummare, en sådan som alla mina kompisar bor i. Vad jag inte hajade var att den där intellektuella biten hade vi ändå tagit med oss! Vi hade varit jävligt udda i det sammanhanget, men det inser jag först senare.

Skämdes du också?

– Nja. Jag löste det genom att aldrig ta hem någon.

Han upplevde det inte heller som särskilt befriande att få tillfälle att sitta med vid borden när de frisinnade och välbärgade

kamraternas familjer åt kvällsvard. Mest »märkligt, närmast antropologiskt«. Istället föds där och då – en målmedvetenhet?

– Ja. Det gör ju det. Sedan gifter jag mig ganska tidigt, min första hustru var sjuksköterska och vi bodde i en etta, en tjänstebostad i Hässelby centrum. Då bestämmer jag mig för att jag varje år ska föra henne och min växande familj till en lägenhet som är åtminstone ett rum större. Och sex år och fem flyttar senare bor vi i en sjurummare nere vid Stureplan.

– Jag hade tidigt drömmar om att jag genom olika mirakel skulle få leva det liv jag idag lever. Fast det var ju inga mirakel som tog mig dit, utan vanligt arbete.

»Vanligt arbete« är väl att ta i, för någon med hans karriär. Vanlig arbetsvillighet snarare, kombinerat med klar skalle, hårda nypor – och troligen en skara av väldigt förstående hustrur (till dags dato tre). Men det hinner jag aldrig fråga om.

Karriären i urval: Kriminologisk forskning och doktorsavhandling vid Stockholms universitet mellan 1965 och 1980, parallellt med arbete som sakkunnig åt Stadsrådsberedningen och Rikspolisstyrelsen. Professorstitel 1991. Åtta deckarromaner, mängder av vetenskapliga rapporter och tidningsartiklar, programledare i tv.

Jag undrar om denna målmedvetna klättring varit ångestladad eller lustfylld. Varken eller, hävdar han först lite slängigt, han såg bara till »att spika den«. För att en stund senare motsägga sig själv:

– Jag har fått allt. Jag är professor gud bevars, så jag har till och med papper på det. Och mina barn har aldrig haft några problem med att ställa frågor till sina föräldrar, eller att få svar. De är typiska djurholmsungar – trevliga som fan, omtänksamma och hyggliga och ointresserade av pengar. Det är en fråga om hemkänsla. Men jag... Jag har min historia och mina lojaliteter på ett helt annat ställe, och när jag återvänder dit så upptäcker jag att alla i princip står med mössan i hand. Då ska de hälsa på släktens mest kände medlem. Det är faktiskt ganska svettigt.

Han hämtar andan.

– Klassresan.. Man tänker sig den som att åka från ett ställe och kliva av på ett annat där du har det bättre. Men det är ju inte så. På det nya stället finns allt det där som drev dig dit, men du känner dig inte hemma. Folk löser sådant på olika vis. I mitt fall har mina barn fått allt de har pekat på innan de hunnit peka – det har varit ett sätt för mig att veva min film baklänges. »Pappa, varför pratar du alltid om pengar«, säger de. Ja, för att jag aldrig har haft några.

Pratet om pengar, ja. Leif GW Perssons privatfinansiella svada kunde få en nyrik it-stekare att rodna. Eller möjligen bli grön av avund. Vid ett tillfälle nämner jag en kvällstidningsartikel om några amerikanska forskare som ska ha räknat ut var gränsen för ekonomisk lycka går. Upp till 40 000 kronor i månaden blir det bättre, sedan finns ingen skillnad.

– Jaså. Jaha.

Så ligger det något i det?

– Inte i mitt fall. Om jag tjänade 40 000 i månaden skulle jag nog bli jävligt olycklig eftersom det är vad jag tjänar om dagen. Mitt liv som det ser ut nu skulle inte vara möjligt.

Professorn har med den matematiken arbetat en hel dag och ytterliggare någon morgontimme för att få ihop till mattan som ligger under oss. En liten och oansenlig orientalsk sak, med prislappen i skinn stickandes ut mellan fransarna. 48 000 kronor.

– En annan sak med klassresan är den där revanschismen, fortsätter han. Jag kan bli obegripligt förbannad på folk av orsaker som inte handlar om dem utan om mig själv.

Ge ett exempel...?

– En god vän till mig, och han är egentligen en helt hygglig

*Pengarna i sig skänker
mig ingen särskild glädje.
Det är friheten de ger mig.*

karl, råkade säga en sak när jag berättade om min pappa. Ungefär att »vem kunde tro att professorn kände en så enkel människa«. Då blir jag plötsligt tokig! Kastar mig över honom och ska slå ihjäl honom, på en smokingmiddag med sex medelålders män... Det är onekligen en överdriven reaktion, han försökte väl bara vara lite smålustig.

Titeln på Leif GW Perssons självbiografiska roman som kommer ut i september är just Gustavs grabb – en roman om min klassresa. Men om pappan fortfarande är en öm punkt så är mamman en sårig.

–Det är en riktigt sorglig historia. Jag tar nästan till lipen själv när jag läser boken. Mamma kände aldrig någon glädje inför mina framgångar. Hon var förbannad, kände sig sviken för att hennes egen klassresa aldrig blev av.

Och inte för att du hade svikit några arbetarideal?

–Nej, inte det minsta! Små barn har en tendens att ta sina föräldrars tid i anspråk, och hon hade blivit kvar där hon var på grund av mig. Sedan tyckte hon väl att jag borde ha visat ett större mått av tacksamhet, eller talat om för alla som orkade lyssna hur mycket hon hade betytt för min utveckling. Vilket hon faktiskt inte hade gjort.

Pappa Gustav var däremot både stolt och lycklig över sonens framgångar och böcker, även om han troligen aldrig läste någon av dem. Mot slutet av sitt liv blev han dålig och Leif besökte honom på ett torftigt, ovärdigt sjukhem.

–»Så här kan du fan inte ha det«, sa jag, och några timmar senare lägg han på Sophiahemmet. Men sedan var det någon elak jävel som talade om för honom vad det kostade och då skrev han ut sig själv.

Den gamle timmermannen tyckte att det var för dyrt helt enkelt. Så sjuk kunde ingen vara. Han gick bort 2001 och begravningen var sista gången Leif träffade sin mamma. De var »klara med varandra«. Åtta år senare dör hon och han kan börja skriva på sin självbiografiska roman.

Intervjun har dragit en bra bit över tiden. Leif GW Persson sätter tummarna under hängslena och grymtar att vi måste gå. Han ska ta en tupplur innan kvällens styrelsemöte och

efterföljande middag med några »dignitärer«. Assistenten Gabriella får order om att hämta upp hans kostymer från kemptvätten och köpa snus på vägen.

–Ni ser hur jag behandlar henne? På detta överklassiga vis... På något sätt är det som att jag tycker att jag har rätt att be om saker. Sista frågan!

Okej. Lek med tanken på att du blir av med hela din förmögenhet på ett bräde – vad händer då?

–Jag har inte funderat i de banorna. Jag kör en guldhamsterkonstruktion och gräver ner lämpliga mängder pengar på olika ställen för att motverka att hamna i den situationen.

–Om det hände ändå...? Ja, det fick väl gå. Ungarna är redan väl tillgodosedda. Hustrun kanske skulle bli sur för att hon var tvungen att sälja sina hästar, men då får hon väl skaffa sig en annan karl. Att råka ut för något annat, som gjorde så att jag inte kunde läsa eller skriva, det skulle drabba mig hårdare. Pengarna i sig skänker mig ingen särskild glädje, det är friheten de ger mig. Och så gillar jag att dela med mig, ska du veta.

Leif GW Persson säger sig ge bort några hundratusen kronor årligen till olika välgörenhetsorganisationer. Fick han dra av det från skatten hade det »istället handlat om miljoner«. Senast var det Frälsningsarmén som fick en slant, eftersom han är så förtjust i frälsningsångar.

–Men när jag läste vad de tycker om bögar så blev jag betänksam. Det var lite ålderstiget – folk ska väl få leva efter sina preferenser så länge det inte har någon annan?

Det verkar överhuvudtaget vara mest känsla och impuls som styr hans goda gärningar.

–Jag har en privatbudget på 10 000 kronor per dag som jag kan använda på mig själv. Men vafan, det orkar jag ju inte göra av med! Särskilt inte om jag är förkyld. Då ser jag till att hitta en lämplig mottagare av pengarna naturligtvis.

–Min yngsta styvdotter har gift sig med en gosse från Gambia, där de lever på helt andra premisser. Så där nere har vi sett ut en person som vi betalar skola, mat och boende för så att han ska få en rimlig chans. Allt det här gör jag inte för att stilla mitt samvete, utan för att det är rätt och rimligt. Människor som jag har ett moraliskt obligat. ✕

LEIF GUSTAV WILLY PERSSON

Yrke: Författare och professor i kriminologi.
Ålder: 66 år (född 12 mars 1945).
Bostad: Gärd utanför Gnesta i Sörmland, samt våning i Stockholm.

Familj: Hustrun Kim, fyra barn, två bonusbarn och fem barnbarn.

Aktuell: Med självbiografiska romanen Gustavs grabb – en roman om min klassresa, som utkommer i september. Samt ny säsong av Veckans brott på SVT i början av november.

Läser just nu: Manus

till boken Ond kemi. »En utmärkt bok som handlar om varför döda kroppar luktar illa och så. De vill att jag ska skriva ett förord – en roman om några romaner av Paul Auster.

Ser på tv: Kriminalprogram på Discovery och TV4 Fakta. »Och så har jag börjat se Efterlyst, men

det var faktiskt bättre förr. Hasse Aro är bra, men han har så underliga medhjälpare numera.«

Rädd för: Att någon av barnen ska råka illa ut. »Jag oroar mig mer för mina döttrar än för mina söner, trots att det enligt statistiken borde vara tvärtom.«
Blir sorgsen av: Massor

av saker. »Som att se den där feta familjen på Ica i Gnesta.«

Skämmer bort sig med: Att gå till videobutiken. »En gång hyrde jag alla såsönger av Sopranos och såg dem på sex dygn. Grillade lite fisk mellan avsnitten bara. Min fru höll på att bli galen.«

Hemlarm anslutet till SOS Alarm

Trygghet med omtanke

Hos oss ingår alltid fri installation, livstids materialgaranti, **fria uttryckningar** och fri service utan bindningstid eller årsavgifter. Våra larm kan inte köpas av dörrknackare och **rekommenderas för nionde året i rad av Villaägarnas Riksförbund.**

Självklart husdjursanpassar vi larmet kostnadsfritt och det är så **smidigt att även barnen kan hantera larmet.**

Enkelt, tryggt och prisvärt. Välkommen att larma klokt med Trygga Hem!

För mer information SMS:a TRYGGAHEM till 71120, ring 020-48 49 10 eller besök www.trygga-hem.se